

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI, GAZDÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS NEVELÉSÜGYI HETILAP; EGYSZERSMIND BARSMECSEY ÉS A MEGYEI TANFELÜGYELŐSÉG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELEN:
hetenként egyszer, vasárnap.
Egyes számok 20 krajczárjával kaphatók könyvkereskedésekben.
A kéziratok a szerkesztőséghez, pénzek s reklamációk a kiadó-hivatalhoz utasítandók.
Kéziratok vissza nem adatnak.

Előfizetési feltételek.
Vidéken és Léván házhoz küldve:
Egy évre 5 frt — kr.
Hat hónapra 2 frt 50 kr.
Előfizetési pénzek postautalvánnyal is küldhetők.

Hirdetések.
Hivatalos hirdetések díja a bélyeg-illetékkel együtt: 1—100 szóig 1 frt 30 kr, a 100-on fölül minden szó 1 krajczárjával számítottatik. E hirdetések után járó díj előlegesen küldendő be.
Magán hirdetések: négy hasábos petit sor egyszeri közléséért 7 kr, kétszeriért 6 kr, többszoriért 5 kr. — Bélyegdij minden egyes beiktatásért 30 kr.
A nyilttérben: minden három hasábos garmond sor díja 20 kr.

Az ipar társulásról.

I.

Az 1872. évi VIII. törvényzikk módosítására az országban általánosan megindult mozgalom, legfőbb részében oda irányul, hogy az ezen törvényben kimondott s megalapított társulás, mely az illetők teszéstől függ, jövőre kényszerítőnek mondassék ki.

Ez irányban tervezetik egy felirat az országgyűléshez, melyhez az iparral foglalkozók nagyobb része, szívesen hozzájárul.

Városunkban is tartatott e tárgyban az iparosok részéről április 11-én tanácskozmány s szíves készséggel adta beleegyezését abba, hogy a kérvény az ő hozzájárulásával is támogattassék.

A mint szívből örvendünk iparosaink ezen az ipar előmozdítására célzó érdekelttségének s a mozgalomnak; úgy másrésztől el nem fojthatjuk magunkban, hogy egyes észrevételeket ne tegyünk ezeknek hordereje fölött.

Mindenekelőtt kétségesnek tartjuk üdvös eredményét az ipar előmozdítására annak, ha a mostani szabad társulás helyett a kötelező, kényszerítő társulás léptetnének életbe.

Ugyan mi idézte elő a szabad társulás eszméjét, nem az ipart lenyűgöző s privilegiumokat ápoló czéhrendszer? Nem ennek szülöttje-e az 1872. évi, VIII. törvényben megalapított szabad társulás? Lehet-e biztos eredményt várni e rövid tíz esztendő alatt, mikor még a hivatolt törvény a gyakorlati életbe át sem mehetett, mert hiszen hányan vannak napjainkban, kik dacára annak, hogy iparral foglalkoznak, még most sem tudják, hogy van olyan törvény, mely az iparról s annak viszonyairól intézkedik? Avagy a most fömálló ipartársulatok, habár erre nézve saját magok alkotta szabályokkal bírnak, minden időben ezek, — és a törvény értelmében járnak-e el saját iparviszonyaikkban s ügyeikben? Hát nem gravitálnak-e minden eljárásukban a czéhrendszer hagyományozta szokásokhoz?

A ki e tárgyban kellő tudomást, tájékozást kíván szerezni: menjen csak a legközelebbi iparhatóságához, vegyen időt magának és nézze, vizsgálja meg az e tárgyban beadott panaszokat; azok tartalmából meg fog győződni, hogy a czéhrendszer uralkodik eszmékben, eljárásban és kivitelben egyaránt.

S mi ezen nem is csudálkozunk, nem is rójjuk ezt iparosaink oly hibájául, vagy bűnéül, mintha a törvénynek szántsándékos megsértése céloztatnék; hanem egyedül annak, hogy a tíz esztendő alatt, mióta az ipartörvény áll, nem mehetett át a gyakorlati életbe akként, hogy ennek jó és rossz oldalairól kellő világosságot s tapasztalatot lehetett volna szerezni.

Azon nemzedék, mely az 1872. évi ipartörvény behozatalával az iparnak gyakorlója volt s mely e téren a főbb uralmat most is tartja, sokkal inkább át van hatva a czéhrendszer uralmától, — mert hisz alatta növekedett, alatta lépett a cselekvés körébe, — mintsem hogy egy más, a szabad társulási rendszert elfogadni, annak életbeléptetéséről gondoskodni kívánna.

Az emberi természetben rejlik: ragaszkodni ahhoz, mit sajátunkká tettünk; s nem adni föl annak előnyeit azért, hogy azokat másokkal a különben is általunk nem óhajtott, e szerént kertes értékű előnyök megnyerhetése reményében megoszszuk.

A czéhrendszer szülöttei soha sem fogják

elismerni a szabad társulás czélszerűségét, mert az ebből származó előnyök rájuk nézve nem azok; nekik kell osztozkodniok az iparterére álló növényekkel a nélkül, hogy azoktól valami osztályt nyernének.

Nézetünk szerint tehát ezek alig lehetnek illetékesek arra, hogy ezen ügyben elfogulatlanul ítélhessenek annál kevésbé, mert sem elegendő idejük, sem kedvök nem volt arra, hogy az ipartörvény által beállott új viszonyokat kellőleg tanulmányozhatták volna; ők csak az ipar rossz állapotára hivatkoznak s azt irgalmatlanul az új törvénynek tulajdonítják.

Már pedig azt mindenki tudja, hogy az ipar rossz és mostoha állapota, nemesak 1872. év óta datálódik, hanem rossznak bizonyult be az 1848-ik év óta, és talán ezt megelőzőleg hosszabb időt is vehetünk számításba.

Pedig a czéhrendszer uralkodott mindig és uralkodott annyira, hogy 1872-ben már elmaradhatlannak bizonyult annak új alapokon való rendezése s megszületett az ezen évbéli VIII. ipartörvényzikk.

A szabad társulás eszméjének elejtését, és a kényszerítő társulás behozatalát, mely könnyen a czéhrendszerhez vezethet vissza s ekként az 1872. évi VIII. törvényzikknek e részbeni módosítási szükségét a tíz évi tapasztalásból indokolni nem lehet.

A csipke-ipar.

Irta: Angyal Béla.

IV.

A francia nemzet ma is souverain, ma is republikánus, de már másképpen gondolkodik e téren; sőt éppen ellenkezőleg, üldözés helyett, népének s jólétének emelésére, vagyonának szaporítására törekszik és oly eredményrel, mely imponál Európa összes adóságban nyögő államainak.

Közvetlen a francia forradalom után I. Napoleon idejében csakhamar kiváló gonddal ápolgatott ismét. Még súlyosabb csapást mért ez iparra a Bobinet gép föltalálása. De evvel is úgy történt, mint annak idejében a Daguerreo-typia föltalálása alkalmából; e laikus és fölületes itélők azt hitték, hogy ezen találmány, ha kifejlesztetik, megölő betűje leszen majdnem a festőművészetnek; pedig ahelyett annak igen hasznos segéd eszközévé vált.

A Bobinet csipke-gép termékei azt, mi ezelőtt kizárólagosan aristokratikus volt, egy varázsütéssel az ipar tömegtermelésévé tette, s az exkluzív világ elfordult tőle.

Ma azonban, a finom izlés emelkedésével ismét, tömegesen visszatér a valódi csipkéhez, ezen művészet, türelmet, időt, ügyességet igénylő szép különleges munkához, a melynek a gépi termék mindeddig csak holt árnyékát volt képes előállítani. Azért nyugodt lélekkel foghatunk ez ipar emeléséhez, mert a gépi termék még a mi elhagyott, árva, elfeledett honi paraszt csipkéinket sem volt képes agyonbunkozni.

Mint említettük: a minő tagadhatatlan tény az, hogy ezen házi iparral foglalkozók jobbra nyomorral küzdök, épp' oly tagadhatatlan munkájuk primitív volta is. A pillanatnyi nyomort lehetne ugyan némileg enyhíteni sok munka s nagyobb kereset-adás által, de ez nem lehetne tartós, s nem volna állandó segély.

A segély csak akkor válik állandóvá, ha oda törekszünk, hogy a termelvényt magát annyira tökéletesbítjük, hogy a legfinomabb kívánalmaknak is képes legyen megfelelni. De hol vagyunk még ettől?

Habár örömmel és elismeréssel konstatáljuk, hogy ez iparág fölvirágoztatásáról s rendszeres fejlesztéséről a magy. kormány komolyan gondolkodik s azon legújabb intézkedésével, mely szerént gyakorlott csipkeverő-nőket külföldre küld ki oly ezéblől, hogy ott szerzett tanulmányait hazánkban értékesítsék s a felvidék lakosságát ez iparágban tökéletesítsék, nagy lendületet fog adni az iparnak: mindazáltal e czélok elérése nehéz munka s nagy föladat leszen, melyek eléréséhez öntu-

datos, kitaró munka, idő és pénzen kívül, még átalános érdeklődés is szükségesletik.

Legfőbb tényezők, mint láttuk, a csipkeverés különböző vidékein iskolák s tanulmányhelyek föllállításai voltak. Hogy azonban ezen iskolák, távol a művészi és műipari élettől, a központtól, mint a divat fő helyétől, ne csak a kezeket képezzék, hanem a szellemet is fogékonytá. találékonytá tegyék s a kor követelményeinek megfeleljenek, szükséges lesz egy központi művészeti intézettel összekötni, a honnan a dolgok menete folyton szemmel tartandó volna, a hol a föltaláló művészi erők képeztenének ki; s ez nem volna már oly nehéz föladat, miután a már meglévő művészi erők egy kis részét kellene csak e téren terelni.

De bármily jóakaratuak legyenek nálunk a jobb-irányu törekvések, a nagy közönség részéről rendszeren kételkedéssel, bizalmatlansággal és előítéllettel fogadtatnak, s ha egy kísérlet e téren végre még is megejtetik, rendszeren avval fogadtatik, hogy „mire való erőlködés az, hiszen a külföldön ugy is már előbbre haladtak s készítményeik jobbak és olcsóbbak, mint a mieink.” Igaz, ez ugy van, csak hogy kezdetben ők is ugy küzdöttek, mint mi, azon különbséggel, hogy első kísérleteik bő és értelmes pártolásban részesültek nemesak a nagy-közönség, hanem a magasabb körök s államférfiak részéről is, kik igen jól tudták és érezték azt: hogy a népjólét gyökerét, a háziipart ápolni, erősíteni és védelmezni hazafias kötelesség!

Es ezen öntudatot, mely őket már rég áthatotta, s mely nálunk — fájdalom! — még majdnem teljesen hiányzik, kell minden körben ébreszteni, terjeszteni; legyen ez minden jó hazafinak szent kötelessége, hogy nemzetünk vagyoniilag is erősödjék, s urak lehessünk saját hazánkban! Ne kicsinyeljünk semmit; vegyük figyelembe mindazon faktorokat, melyek szeretett hazánk jólétének emeléséhez bármily kis mértékben is hozzájárulnak, mert csak két választásunk van: vagy szónéül hagyjuk magunkat a külföld által kizsákmányoltnak, vagy pedig ipari termelési erőnket kell emelni, hogy képesek legyünk velük versenyezni s saját lábunkon megállani.

Es ha ennek tudatára jutottunk, a haladásnak elkezdett útján bátran törjünk előre, figyeljünk haladotabb szomszédainkra, kik oly sokban megelőztek; ez nem fog nekünk ártani; elzárkozás és önmagasztalás nem segíti iparunkat előre, önhibánk belátása, bátorság a versenyre és vállalkozásra, és kitaró munka — ez biztos segít!

Barsmegyei körjegyzők helyzete.

VII.

Az én meggyőződés szerént a kilátásba helyezett fizetés javításnak nem az a célja, hogy a körjegyzőknek több elkölteni való pénzök legyen, hanem hogy magukat segéd személyzettel ellátva, hivatalos kötelemüknek pontosan megfelelhessenek. Ha a hivatalos ügyemet a községekben megfenéklék, akkor a felsőbb hatóságoké is fenakadást szenved: mert a lehetlenség még a legszigorubb törvényt, vagy hatósági rendeletet is foganatlaná teszi. A fizetés javítás tehát a közzszolgálat érdekében helyzetetett kilátásba.

De nem csak ez, hanem aziránti kérelmünk is a közzszolgálat érdekében volt előterjesztve, hogy a községi, illetőleg körjegyzői hivatalok a községi pénztárokból hirlapokkal láttassanak el. A néptanítók e tekintetben is előnyt élveznek, mert azoknak az állam költségén van saját lapjuk. Az én személyemnek nem annyira szükséges a hirlap, de a hivatalomra nézve törvényt fejtegető lap elkerülhetlenül szükséges. A községi közlöny és a Bars megyénkben minden magyar községre, tót vidéken pedig minden körjegyzői hivatalra nézve nélkülözhetlen kellék. A Bars különösen azon ezéblől volna minden községi hivatal által megszerzendő, hogy a közönség a megyei életről és a nevezetesebb eseményekről tudomással bírjon. A községek érdekében pedig kötelezővé teendő lenne, hogy minden községi birtok, vagy javadalom bérbeadásának határideje megyénk lapjában közhírré tétessék. A hirdetési díj nem okozna a községeknek nagy költséget, de a közhírré-tétel által nagyobb vállalkozási verseny és így több bérjövedelem is eredményeztetnének.

Ha már van megyénknek saját lapja, a közönségnek erkölcsi kötelessége ezt a lapot nemesak fentartani, hanem annak érdekeit is lehető legnagyobb mérvben előmozdítani, hogy ez által a közművelődés

Az orsz. tanítói képviselői közgyűlés.

Igy tehát én a Népt. Lapjával csaknem egyetértek, de nem egy hangon fejezzük ki véleményünket és — bizony én javítani valót is látok ezen „emberi“ művön, erősen tagadva Comte állítását, hogy valaha megállana a szellemi evolúció, s valaha nem lenne vélemény szabadság, kétely; mert változhatatlant, tökéletesbítettent fog létrehozni a „positív“ fokra emelkedett lélek. Tagadom, hogy most, mikor Comte szerint sem értük el ama „positív“ fokot, ezen szervezet, mint teljesen jó, hibátlan lenne.

Nem követem tehát az ellenzékét, mely még abból is érve kovácsol, hogy a tanfelügyelők pressziója miatt nem lesz a közgyűlés szelleme szabad. Nem állítjuk, hogy pressió gyakorlás annyi ember között elő nem fordulna, de valjuk teljes meggyőződéssel, hogy elvtelen, jellemtelen az, ki pressióra ingadozik jobbra-balra! S mivel hisszük, hogy tanítóink között kevés ilyen akad, ama pressiónak nagy hatást nem tulajdoníthatunk.

Igaz, szabadság nincs e közgyűlésekben, mások jogának, idegen jogoknak tiszteletére utasítva vagyunk; szabályok kötnék, de rend és haladás nincs kizárva, már pedig ezek igazi tényezők a célszerű vitatkozások, határozatok lehetőségének. És az, mit pedig sokan kifogásolnak, hogy az intéző körök a gyakorlati férfiak kezét fogva kívánják határozatokhoz, megállapodásokhoz jutni, nemesak kárára nincs az ügynek, sőt annyira hasznára van, hogy szerény nézetem szerint ez éppen egyik nagy előnye ezen tan. közgyűléseknek, annyira, hogy én éppen találok e közgyűlések jövő sikerének legbiztosabb alapját letéve.

Nem tudom, honnan, miért, de egy idő óta némelyek szinte ellenséges viszonyban állóknak mondják az intéző köröket a tanítósággal. Én nem látom ezt! Népoktatás s népnevelésügyünk, a néptanítók anyagi állapotának folytonos javulása éppen arra mutat, hogy igenis gondolkodnak, nemesak tesznek is odafönn! Tesznek, még pedig jóakarólag. Mindent, a mi kellene nem tehetnek, igaz; mert hát a körülményeknek kényszerítő hatása alól sem miniszter, sem miniszteri titkár, tanácsos kivéve nincs. Hogy az orsz. tan. gyűlés sem volt jótékony, leginkább bizonyítja az, hogy határozatai ma már egy miniszter nevével vannak megerősítve. És ez semmi esetre sem kicsinyelendő!

A „tanító-egyesületek“ megállapított szervezete, szerintem helyes, józan elvek szerint történt s ha az a gyakorlatba teljesen átvéve leendő, bizonyonlag többre fog vezetni, mint a most létező, néha szűkkörű, gyakran sokat markolni akaró s keveset fogó egyletek.

A határozatokban bent van, miként a Néptan. Lapja ez évi 7—11 számaiban olvasható, a magyar nyelv, a történelem és alkotmánytan, a kézimunka módszere velős rövidséggel, szó van az isk. fegyelmiről, az ismétlő iskolákról, az isk. takarékpénztárakról, a megyei tanszerkezetről, az iskolai ifjúsági és népkönyvtárakról, az „Eötvös-alapról“, a népnevelési egyletekről.

Mind ezekről mondhatnék egyet-mást, de én a jelen körülményekhez képest ama határozatok minden pontját célszerűnek találom. Beismerem, hogy azok megtestesítése hazánk népoktatásügyének csak javára lesz. Éppen azért ideje tenni, tenni, és mindig tenni! Ezt ajánlom édes mindnyájunknak. Mondjon le min-

denki a „szövetség“ eszméjéről, mert azt létesíteni sem nem célszerű, sem nem lehet. Azért, hogy ott soha senki által végrenem hajtható határozatok hozassanak: ha egyéb nem, de bizonyonlag kárba vesztett idő és munka lenne! Mire való hát időnköt, erőnköt fecsérelni, mikor célszerűen is használhatjuk?

En ugy hiszem, nem kicsinyes ellenzékieskedésben, nem egymás gyanúsításában találjuk meg hivatásunk kellő betöltését.

Jónak látom a vitatkozást míg az tárgya körül s nem személyeskedésekbe átvitven s a logika szabályai szerint illő modorban folyik; ámde oly vitatkozást, melyben mindenik merevül megmarad egyszer fölvert álláspontján, mitsem ügyelve az ellenérvek súlyára; ily meddő vitát, mely még e mellett személyeskedő is, bármely részen kárhözatosnak tartok.

Üdvös: bajaink bizalmas föltárása s alapos megbeszélése annak, hogy az adott viszonyok között, miképen segíthetnénk azokon, — de az örökös lamentációt határozottan rosszalom.

Minden emberi művet megbírálni, hibáit kimutatni, a javítás módját megjelölni, kötelességünk s okvetlenül célszerű. de a művet nem önmagáért, hanem létrehozó jáért már előre is elítélni s annak esupán hibáit fürkészni, ha egyéb nem, mindenestre bűn s haszontalan fáradság.

Vegyük elő a vall. és közokt. miniszternek határozatait az orsz. képv. tanítói gyűlés munkálataira; azt a sok jót, bár nem újat, tanuljuk meg s kövessük, bizonyára többet teszünk a népoktatásügy emelésére, mint afféle viták üzése által.

Végül e magyarasan nyílt szavak megszívélését kérem mindazoktól, kik valóban néptanítók, népnevelők. Ne vegyék rossz néven e modort, hiszen „szerénységet“ a Néptanítók Lapjából, tulságos „tüz“ hiányt pedig a Népn. Lapjából nyertem. **Ujfalussy Sándor.**

Közgazdaság.

Gazdasági levelek.

S z é n a.

Itt van a gazdai év legsürgősebb s legfontosabb pillanatainak egyike, a kaszálás, gyűjtés, szénahordás, aratás stb. ideje. Mint minden a mező gazdaság életében, ugy a kaszálás s általában a szénakészítés is felettlőbb fontos dolog s nagy horderejűdél fogva, a mennyiben gazdasági igaz s használlataink egy egész évi táp-készlete, annak tökéletes vagy tökéletlen elkészítése forog szóban, a gazda minden gondoljai között a leglényegesebb pontot kell hogy elfoglalja.

Valóban ha a fürkésző szem, egy jól rendezett gazdaság belservesztését veszi vizsgálat alá, okvetlenül s elsőbbsen is azon eredményre fog jutni, hogy azon gazda, ki boldogul, ki szorgalmának gyümölcseit élvezzi s általában a kinek rendén van szénája, első sorban állatainak jól tápláltsága, s az erő s munkaképesség szembeszökése által tűnik föl, mert „a jó marha a gazda tükré.“ Jól táplált állatokkal vagyunk képesek jó munkát és erőteltet — forozozott — munkát végezteni; jól táplált állatokkal képes a gazda munkájával idejében elkészülni, jól táplált állatok után tudjuk a talaj termő erejét pótolni és föntartani, szóval mind ezeknek létalapja azon gazdai igazságokon alapul, melyet egy hazánk nagy nevű mezőgazdasági írója állít föl, hogy „termelj sok és jó takmányt, hogy sok marhat tarthass, s ezen sok marhat jól tarthasd.“

Rohantam a szobába, nehogy nekem is kijusson. Kacagva dőltem a kerevetre. Istenem, milyen a világ! Marienbadi vizet iszik, hogy — bolonduljon, pedig azt olesebban is megtehetné; mert mint gyógyszer semmi esetre sem használhatja, miután annyi leketlenséget senkiről sem merek föltételezni, hogy idegen országból vegye drága pénzen azt, a mit nálunk olesebban s talán sokkal jobbat kaphat. Illatos cigarettet fölszálló füstjei mellett egészen elmerültem s szánakozva gondoltam azokra, a kik izzadva összeharásolják a pénzt a kárpátok ölné, hogy pazarul eltékozzolják tul a Lajthán. *) Szegény Magyarország! mivé tesznek a te kedves fiad a kik uton-utszelen hirdetik az ő pártatlan és pártatlan hazafiságokat, s nem félnek hogy valaki arezukba vágja a bitó jelét! Sirva nyújtják aszott kezeiket az éhezők egy falat kenyérért; idegen föld issza el a hontalan „esángok“ honért hullatott könnyeit, s nincs a ki nyujtana egy falatot azoknak, s nincs a ki szót emelne ezek mellett. Szegény hazám! Szegény Magyarország!

Merengésemből halk kopogás riasztott föl. A postás, nézzük csak mit hozott. Ujság, ujság, levél. No most az egyszer a levél az elsőség, hadd lássuk, mit ír az én Muki barátom.

„Kedves Barátom! Talán még nem feleledted el azt a csinos menyecske, a ki olyan jól tudott kokettirozni s udvaroltatni, az idén minden reggel sétálni járt. Eleinte föltűnt nekem, utóbb megtudtam, hogy marienbadi vizet iszik (nálunk az egész város attól él, hát nálunk? — fájdalom itt is!) De a menyecske addig itta a marienbadit, míg egy reggel egy katonai tiszttel megszökött“ . . .

Mit, szép asszonyt lehet szöktetni ezzel a vízzel? Jóska! Janesi! Julesa! Panna! hozzatok egy porozió, vagy mit is beszélek egy palack marienbadit. . . . Hát ha engem is megszöktet valamelyik szép asszony. . . .!

De, nini most veszem észre, még nem is ittan marienbadit, már is bolondulok.

Ah, az a Marienbad!

*) Drága pénzen keresik azt, a mit nálunk minden völgy, halom kínál.

Mikor a tavasz napsugárból szótt melegével beköszönt s a pacsirta fönn a levegőben, örömtől áthatott hangon jó kedvvel üdvözli a fölkelő napot s mikor az élő lények milliói új életre ébredve hirdetik, hogy „itt a tavasz“, akkor a mezőgazda is nagyot fohászodva, örömteljes reménnyel tekint a természet — alkotó mindenség trónja felé, mert szívéről egy nehéz kő esik le, a taka mányozás gondjainak nehéz köve.

Félévi hosszú küzdelem a teletetés gondjaival, megviseli a gazdát, különösen ha mostoha viszonyok okozták e gondokat. De ha már a téli istállózatias van is fejezve, nem szabad szem elől tévesztanünk, hogy azért most még inkább kell állataink jól tápláltságára törekednünk. Itt vannak a nyári munkák, kaszálás, takarmányhordás, aratás stb, mindezeket csak ugy végezzük el veszteség nélkül, ha a kényszerűség szülte erőteltet munká daczára is állatainkat bőven táplálhatjuk, szem elől nem tévesztvén a böles takarékoság eszméjét. A ki prédál, annak marhája a mellett, hogy nem jobb, kétszer annyi költséget emészt föl, tehát tudjunk a takarmánnyal okszerűen takarékoskodni.

Azt mondja az alföldi jó magyar gazda, hogy egy mázsa jó széna többet ér, két három mázsa rossz szénánál, tehát jó szénát kell készíteni.

Oly egyszerű s ismeretes a gyakorlati életben e kifejezés „jó széna“, miképen a mai korban okvetlenül már minden gazdánál jó szénát hiszünk található; pedig be kell vallanom, hogy nagyon sok jóvaló, értelmes gazdát ismertem már az életben, a ki minden igyekezete daczára sem tudott folyton tökéletes jó szénát produkálni. Mert bizony a szénac-inálás, bár nem örögi mesterség, — de nagy figyelmet s szorgalmat igényel; de meg is hálálja ám a gazda fáradságát és éberségét.

Minden gazda tudja, hogy a fűvek akkor legértékesebbek, mikor virágzásban állanak, vagy virágozni kezdenek, a fű tápértéke a benne levő fehérnyé tartalomtól s az azt magába záró növényi sejtek, többé-kevésbé fásult-vénült rostjaitól függvén, azon fogunk igyekezni, hogy a kaszálást ezen időtájban kezdjük meg; mert míg a türelmetlen vagy előre nem látó gazda, ki előbb, mint az általános virág s bekövetkezik, neki állítja a kaszálókat a rétnek, minőségileg nem rossz ugyan de mennyiségileg aránylag kevesebb szénát kap; addig a hanyag, vagy oly hamis tant követő gazda, ki bevárja, hogy „hadd virágozzék el s hadd nőjön a fű“, mennyiségileg ugyan több, de teljesen rossz minőségű szénát nyer, mit alig volt érdemes lekaszálatni. Legjobb tehát a közép út, azaz, az általános virágzás idején kaszálás.

Ha száraz időjárás folytán kevés harmat jár, akkor a fű harmattal vágandó, míg ellenben nagy harmat és nedves időjárás mellett csak a harmad fölszikkadása után engedhető meg a kaszálás. Ha sovány a rét — mi legtöbb esetben a gazda hanyagsága — s a rendek vékonyak, nem szükséges a fű szétszórása, még ellenkezőleg a szétszórást okvetlenül meg kell tenni. Ha nincs esőre kilátás, a szétszórórt rendek ugy maradnak, ellen esetben a szétszórórt fűvet ugy este 6 óra tájban — legalább a délig lekaszálat — petrenczékbe s ugy nagyobb villa hegyekbe rakjuk. Az egészen friss kaszálás kevesebbet fog szenvedni az esőtől, mint az, mely már kissé meg van fonyadva. A bekövetkező napon az előbb marado tak figyelembe vétele mellett folytatjuk a kaszálást s mihielyt reggel többé nem harmatos, azonnal szétszórjuk a petrenczékben levő fűvet, hogy meg ne melegdjék, ha t. i. az idő e munkára kedvező. Sokat előre lekaszálni nem tanácsos s a kis gazdának 20—25 hold réten a következő beosztásokat könnyebben meg is lehet tenni, mint a hol 5—600 holdnyi területről van szó, de azért itt sem kivihetetlen; s miután alkalman volt több évig e rendszeres eljárás előnyeit ismerhetni, határozottan állithatom annak cél-szerűségét és hasznosságát, mert az tény, hogy sokszor egész táblákon künn ázik és rohad a rend, míg így ha korábban kezdünk a kaszáláshoz, inkább állhatna lábán a fű t. i. míg el nem virágozott. Már most estére, a tegnap petrenczékbe rakott fűvet rudasokba, a ma kaszálat petrenczékbe rakjuk s így megyünk át a harmadik napra, a mikor, ha az idő kedvező volt, a tegnapi előtti kaszálás rudasokba jön, a mai pedig petrenczékbe. Ritkán történik meg, hogy az így harmad napi kaszálás után készült vontatókat meg kelljen bontani, csak is nagy esőzések után fog ez bekövetkezni. Így elérjük azt, hogy kedvező idővel már első hétre a kaszálás megkezdése után, a széna eleje hordható s a gazda oly táplálékot készített állatainak ily módon, mely mind mennyiségi, mind minőségi tekintetben teljesen kielégítő. Szinre gyönyörködteti az embert az a friss, ildé zöld szín, a kellemes illat, mely még télen is annyira megmarad, mintha pár nappal előbb lett volna csak a rétről betakarítva.

Hogy azonban ez, nem fog ily pontosan menni a gyakorlati életben mindig és mindenkor, arra el lehet készülni minden gazda, mert az az időjárástól, munkás viszonyoktól s még sok más tényezőkön kívül, a gazda finanziaális viszonyaitól is függ; de rendes körülmények között, csak így lehet s csak így kell jó szénát csinálni, ha pedig az idő nem mindig kedvező, a jó gazda okvetlen el fogja lesni tudni a kínálkozó alkalmat s sokat meg ment az elemek mostohasága elől; a mit a gondatlan, csak a megszokáshoz és nem az ezernyi-félekép változó viszonyokhoz alkalmazkodó gazda tönkre hagy menni.

Miután pedig hazánkban a természetes rétek már nagyon megfogyatkoztak s az okszerű és előrelátó gazda, a rossz rétből okvetlen jó luczernást, herést vagy búkkönyöst igyekszik teremteni; az ezek lekaszálása utáni mindenféle bolygatás már érezhető veszteséget okoz, mert a száraz levelek könnyen leperegnek, ezeknél a

szétszórást kerülve legfeljebb annyit tehetünk, hogy az egy nap kaszált rendet, ha egyáltalán meghagyhatjuk más napig, akkor a harmadik fölszikkadása után szép csendesen átfordítjuk s iparkodunk vele minél előbb rudasokba jutni, hol keskeny, de kissé emelkedett hal-mazokban kedvező idő mellett, a kiszáradás szépen végbe megy; és időben természetesen a szétrakáshoz kell folyamodni, hogy a kiszáradás megtörténjék.

Kis-Tapolcsány, májushó 1882

Szobonya Bertalan.
gazd. egyt. titkar.

Irodalom és művészet.

A „Regényvilág”, e valóban kiváló szépirodalmi folyóiratunk újabbán megjelent 16-ik és 17-ik füzetével újra tanúsítja, hogy méltó arra az elismerésre, melyre a második évfolyamban megjelenő vállalat rövid idő alatt tett szert egy a hazai sajtó, mint a nagy közönség részéről. Az újabb füzetekben folytatólag közli Jókai Mór „Egy játékos a li nyér” cz. regényét, mely Jókai újabb műveinek egyik legjelesebbike lesz az eddig közlötték után itélve. Faughnó Gyujtó Izabella, jeles magyar írónőnk „A multak árnyai” cz. rendkívül érdekfeszítő lélektani regényének folytatása mellett még V. Sárffy Ignác tehetséges fiatal írónkól „Tűz a hánu alatt” cz. hosszabb beszéltetést közöl. Ebers György, a hírneves német regényíró fölülést keltett regénye: „Egy polgármesterné a XVI-ik századól” e füzetekben nyeri befejezését és igen szerencsés gondolok tartjuk, hogy a kiadók e szépségekben gazdag, választékos nyelven írott mű fordításával szoros műfordítókat Szász Károlyt bízták meg. — A 17-ik füzetben egy új kiváló regény közlése kezdődik meg, u. m. Daudet Alfonz, a jelenkor legnagyobb francia regényírójának „Tartarin Tartarin uram jeles kalandjai” című humoros műve. A művelt olvasók bizonyára örömmel veszik, ha a mai irodalom egyik legkiválóbb humoros alkotását, a költő egyik legsikerültebb művét ezennel magyar fordításban fogják olvashatni, még pedig oly remek fordításban, minő a Fái J. Béla-é. Daudet e művében a francia délvilág egy tipikus alakját rajzolja finom élezzel és ironiával és műve elejétől mindvégig a legderültebb hangulatban tartja az olvasót. Daudet híres írórsa, Zola Emil a naturalista regényírókról írt művében Tartarint bőven méltányolja és a költő egyik legérdekesebb művének vallja. „Számos műve között”, írja Zola, „e munkának különös érdeke van, mivel tehetségének egyik irányát teljes világításba helyezi”. — A „Regényvilág” hosszabb költemények kívül, még apróbb érdekes rajzokat is közöl, így legújabb számában Roszgernek egy sikerült humoros rajzát, a onkivül költeményeket, apróságokat sat. Meleg ajánljuk e kiváló folyóiratot művelt közönségünk figyelmébe; a kiadók nagy áldozatossággal kerülik föl eredeti szépirodalmunk ügyét és fáradozásuk regényirodalmunk érdekében csak úgy lehet sikertől koronázva, ha a közönség megértve a nemes célt, a hazafis vállalatot nagy mérvben pártolja, és annak állandó fönnállást biztosít. A „Regényvilág” előfizetési á a félévre 3 frt, egész évre 6 frt, füzetenként 25 kr.-ért is megszerzhető. Az előfizetések Révai Testvérek könyvkiadói hivatalába Budapest, vagy bármely hazai könyvkereskedéshez intézhetők.

A „Gazdasági Mérnök” című heti lap május 25-én következő tartalommal jelent meg: A Tiszavölgy országos rendezése. A Tisza-Maros-Luna közegének ir. entesítése. Törv. nyilatvaslat a Maros Tisza és Duna ármentesítéséről. A Berettyó szabályozása. A falak nedvességéről. Csúlsós tartók alkalmazása. Külföld: Műszaki és üzleti jelentés, Manchesterből. Ipar: A gépkészlet és fűtők szakszerű kiképzetése. Az Ellenberger-éle szeszifőző. Kiállítások: A legközelebbi nemzetközi kiállítás. Az országos néhezeti kiállítás. Vegyes: Elektrikus világítás Münchenben. Távol-sígmérő. Pontytenyésztés Amerikában. Mezőgazdaság: Pályázat gazdasági kézikönyvre. Akult ir. művészet. Érdekel en. A világ legnagyobb elevátora. Építkezések. Víz ügyek. Vállalatok stb. E szaklapot gazdag tartalma és gyakorlati irányja folytán, melegen ajánljuk a megérdemelt pártolásba. Előfizetési ára: egy évre 8 frt. Kiadói hivatalának helyisége: Budapest, csillag-utca 8. sz.

Közönség köréből.

Fölvívás.

Miután a létesítendő lévai fürdő részvénytársulat részvényeinek jegyzésére kijelölt határidő mult május hó 31-ik napjával letelet, tisztelettel fölkéretnek a részvénygyűjtő urak, hogy a részvénygyűjtő aláírási ivatek Belcsák László, mint a lévai torna- és vívőegylet igazgatójának kezeihez visszaszarmaztatni sziveskedjenek.

Kelt Léván, június 1, 1882.

A lévai torna- és vívőegylet igazgatósága.

Színészet Léván.

Szombaton (május 27-én) adatott: Zsidó honvéd, Lukácsi Sándornak 3 felvonásban írt, énekes színműve. A darab Lukácsinak egyik sikerültebb darabjai közé tartozik, noha a rakásra zsufolt, hazafiságot prédikáló monologok által a Lukácsi-féle karzati darabok sorából kivenni nem lehet. Steinbergert, az árnyos bankárt Csobánecz, Esztert Arday Ida, Anna asszonyt Ardayné, Maresát Vanzely Irma, — kinek kellemes éneke ez alkalommal is tetszést aratott, — Aranyossy Izákot az emanczipált érzelmű zsidó „hoavódost.” Bárdy Blind Zsigmondot: kifogástalanul adták. Arday Árpád azonban a szerelmi jelenetekben, főképp a sebesülés utáni találkozás alkalmával határozottan rossz volt. Több éberség, meleg áthatottság szükséges a rapsodikus jelenetekhez.

Vasárnap (május 28-án) Az ördög bibliaja népszínmű 4 felv. Egyike a közönségesebb színi termékeknek; előadása eléggé sikerült. Ardayné (özvegy) a szeretetteljes anyát jól személyesítette. — Arday Ida (Ágnes) a tévedett és rajongva szerető s mégis lemondani tudó nőt művészileg adta. — Bárdy (Áron Benedek) elemében volt s méltó dicséretet érdemel. Aranyossy Gy. azonban halványan színezte Marezi inasnak nagy is szembetűnő esztelenységét. — E darabban a szereplők közül 5 szerep a színlapon maradt, ezekhez nem volt szerencsénk. Miért?!

Hétfő (május 29.) A körösi lány, népszínmű. Ennek jelgéje a színlapon: „Sívít a szél, esik eső rónára; Sir az isten, hogy teremtett azt bánja.” — Sir biz az, ha ily plágiumokból összetákolt főzsművet ír valaki. Nem tartjuk érdemesnek hozzászólni e minden kritikán aluli semmiséghez. Sajnáljuk a szereplők fáradságát s idővesztését.

Szerdán, (május 31-én) A falusi ak. című 3 felvonásos vígjáték került színi. Szigethy József e valóban remek darabját kár, hogy oly kevesen élvezték. A nemzeti színház repertoírjában is A falusiak egyike azon daraboknak, melyekben derült, telt ház előtt a művészóriások Helvey, Felekyné, Szigethy teljes nagyságukban tűndökölnek. Nemzeti büszkeségünk egészséges, tipikus kifejezése van benne győzelemre juttatva a külföldi sportmajmolók üresfejűsége fölött. Arday Ida (Irma) a kedves falusi leány szerepét, (a naivitást) a legfinomabb árnyalatig praeciziz megoldá.

Valóban e szerepkör az ő világa, az ő eleme. Ardayné Öváryné, Kovács Övárít, Bárdy Halmaít, Aranyossy Gy. Erdeit kifogástalanul adták. Vajha gyakran ily élvezetes estét tölthetnénk a színlapon!

Csütörtökön (május 1.) Két mű adatott: I. A szerelmes levél, szerb nyelvből fordított s 100 arannyal jutalmazott vígjáték. — Talmi aranyra se érdemes mű; de lefordítása a színlapon: nyereségnek volna tekinthető. Szinte jól esett utána a 2-ik darab: Melinda a ezimű bohózat, melynek eredeti s igazi bohókás fordulatain kedélyesen s nevetve mulattott a kis számú közönség.

Nyilttér. *)

Kérem t. Bachschitz Móricz kör- és kinestári stb. orvos urhoz.

Interpellációra való vonatkozással, e becses lapok, a Bars mult évi 31. számában tett azon határozott nyilatkozatára, hogy a szklenői fürdőről 27 oldalra terjedő, német nyelven írt (!) és „Wegen Mangel an Zeit erscheint der ung. Text et was spätere” címjegyzéssel jelölt „Magánrajza” 1882. ápril havában fog megjelenni a magyar nyelven, — becses engedelmevel kérem, nem is április hóban, hanem májusiában, a magyar ember ura lévén szavának, — kérem: hol és mikor jelent meg az 1882. ápr. hóra ígért, magyar nyelvű szklenői fürdőirát?

Máté-Szalkán, júniushó 2, 1882.

Vándor Tamás.

*) E rovatban közlöttekért felelősséget nem vállal a szerk.

Lévai piaci árak.

(Rovatvezető: Kónya J. városi kapitány.)

Buza: mmászája 10.50—11.80 kr. Rozs: 8 — 8.40 kr. Árpa: 7.—7.40 kr. Zab: 8.—8.50 kr. Kukuricza: 7—7.50 kr. Köles: 5.—kr. Burgonya, kilója: 4 kr. Szőlőszőlő: 100 klg 26 frt. Zsemelisz: 24 frt. Kenyér: 20 frt. Dereze: 11.50 kr. Kenyér: fehér kilója 14—16 kr. barna 10—12 kr. Buzadara: mm. 20—28 frt. Borsó: 12 frt. Lenese: 12 frt. Bab: 9 frt. Köleskása: 12 frt. Hajdina: 14 frt. Arpakása: 20—24 frt. Ujbor hl. 9—10 frt. Óbor: 14—15 frt. Sör: 12 frt. Szalonna: klg. 84 kr. Disznósír: 88 kr. Marhahús: 44—48 kr. Borjúhús: 44—48 kr. Disznóhús: 70 kr. Faggyu: 56—60 kr. Gyertya: 64—72 kr. Szappan: 48 kr. Széna métermázsánként: 2 frt 50 kr. Repezoalaj: 48 frt. Lenolaj: 60 frt. Bükkfá 5le: 10 frt. Cserfa: 11 frt. Tölgyfa: 8—9 frt. Fenyő: köbmétere 8 frt. 20 kr. Zsindely: 1.00 drb 9ft 50 kr. Deszka párja 80-90—1 frt 20 kr. Léca párja 24 kr. Napszám: férfi ellátás nélkül 60 kr., ellátással 50 kr.; nő ellátás nélkül 50 kr., ellátással 40 kr.; gyermekek ellátás nélkül 30 kr., ellátással 20 kr.

Szerkesztői üzenetek.

Valamennyi munkatársainkat s a velünk szellemi összeköttetésben álló egyéneket tisztelettel kérjük, hogy a lapunkba szánt cikkeket érthetően s olvashatólag írva sziveskedjenek hozzánk beküldeni. U. S. urnak. Megkapjuk, fel fogjuk használni. M. S — n a k. Ki van s elve, de térszűke miatt kimaradt.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: Holló Sándor.

Gymn., vidéki tanulók szülőinek figyelmébe.

Léván a jövő tanévvel, okvetlenül megnyílik a főgymnázium VI-ik osztálya.

Ennélfogva elégelesen is van szerencsém érte iteni a t. szülőket, hogy a lévai főgymnáziumban iskolázandó, vidéki tanulók részére oly intézményt létesítettem, melyben egyelőre 10 gymn. tanuló vétetik fel a legtisztességesebb élemezéssel és mindenemű ellátással.

E célra saját házámban, a legzélszeűbb készletekkel, kényelmes és légváltóval ellátott egészséges szobákat rendeztem be, hol a tanulók bármily tekintetben is zavartalanul végezhetik tanulmányait; — ugyane célból rendelkezésekre boesátom házi kertemet, mely esinnal van gondozva, a legtisztább levegővel bír s a legszükségesebb t rnaszerekkel és a közvetlenül mellette elvonuló „Perecz” pataknál kényelmes tükör- és zuhanyfürdővel van ellátva és berendezve.

Midőn tehát intézményemet az annyira szükséges testedzési, mindenrendű egészségügyi és ethikai kívánalmak éles figyelembevételével rendeztem be, — ugyanakkor lelkiismeretes és kiváló gondot fordítandok a növendékek szellemiségére is. Nevezetesen: a gymn. nevelés szellemének tekintetéből esupán gymn. tanulók vétetnek föl; az illem és erkölesiség nemsbítésére a házban és házon kívül, — továbbá a tanulmányok és feladatok pontos és lehető legjobb elsajátítására, illetve bevégzésére szakszerű és alapos nevelői felügyelet fog gyakoroltatni. E nevelői felügyeletet magam — és e célra általam fizetett okleales nevelő fogja gyakorolni.

Ezeken felül éber figyelemmel ügyelek arra is, hogy a növendékek egészségi állapotának időnkénti megvizsgálása és a netalán előfordulható betegségek rögtöni és alapos gyógykezelése, jeles és szakképzett orvos által eszközöltessék.

Intézkedem arról is, hogy a nálam elhelyezett tanulók házi nevelője állandó összeköttetésben legyen a főgymnáziumi tanár urakkal, mai által a legbiztosabb információkra lehet fektetni a házi felügyeletet a növendékek felett. Ily módon kellő alkalom nyílik havonként biztosan értesíthetni a t. szülőket gyermekeik helyzetéről, tanulmányi és erkölesi előhaladottságáról s esetleges hanyagságáról is.

A német nyelv gyakorlása végett együttes társalgás, — heti 3 órán át — e nyelven történik; sőt speciális kívánatra a zenéből (zongorán, hegedűn), vagy a francia nyelvből is alapos oktatást nyerhetnek a növendékek.

A gyermekek tisztaságára, ruhájuk rendben tartására és azok kisebb kijavítására is kiváló gond fordítottatik.

Mindezekből kitűnik, hogy a nálam elhelyezett ifjak egy (bár szűkebb körű, de éppen azért ezélfényos és családias jellegű) „Nevelőintézet” növendékei lesznek, melyben gyermekeiknek egészségügyi gondviselése s mindennemű kényelmes ellátása, ethikai, okszerű nevelése és tudománybeli elősegítése iránt, a szülők szerető szíve teljesen nyugodt lehet.

Midőn mindezekről a t. szülőket értesíteni szerencsém van, tudatom egyttal: hogy szives megkeresésre programmal is szolgálók, melyből minden tekintetben pontos tájékozást és alapos értesülést nyerhetni.

Léva, 1882. júniushó 4-én.

Holló Sándor
képezdei tanár.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. közmunka- és közlekedési ministerium az 1882. évi május hó 1-én kelt 39900. számú rendeletével a Nagyszombat-kraikói államut 67 kilom. szakaszán lévő 65. sz. garami hid előtt tervezett jégtörök helyreállítását 5010 frt 24 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat foganatosításának biztosítása céljából az 1882. június hó 17-ik napjának d. e. 10 órájára a bars megyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó újabb zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó, s a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 9 1/2 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett magy. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponként megtekinthetők.

Kelt Ar-Maróth, 1882. június 2-án.